

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ”
(для бакалаврів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2011

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Бюджет, бюджетний процес та бюджетна політика постійно перебувають у полі зору науковців-аналітиків, адже стан державного бюджету – кращий показник здоров'я економіки країни. У період реформування економіки України загострились питання ефективного управління державними коштами та спрямуванням їх на першочергові потреби держави відповідно до Конституції України. Внаслідок цього, стало очевидним, що існуючий стан справ потребував суттєвих змін в галузі виконання бюджету. Виникла нагальна потреба в удосконаленні процесу управління державними фінансами, пошуку нових організаційних форм касового виконання бюджету. В умовах України, яка перебуває у стані формування економіки ринкового типу, вирішення цієї проблеми важливе як з теоретичного, так і з практичного боку.

Курс “Організація виконання бюджету” адаптується з курсами “Фінанси”, “Бюджетна система і бюджетний облік”, “Державні фінанси”, “Фінансове право”, “Основи казначейської справи” тощо. Водночас проблематика курсу дає можливість розглядати його як окремий спецкурс.

Мета дисципліни “Організація виконання бюджету” – ознайомити студентів зі складом і структурою державного бюджету, причинами виникнення бюджетного дефіциту, організацією виконання бюджетів різних рівнів, побудованої з урахуванням змін, викликаних існуючими економічними умовами.

Основні завдання дисципліни:

- дати студентам знання про побудову і функціонування державного бюджету;
- ознайомити з питанням реформування бюджетного процесу в Україні;
- розглянути організаційні зміни, пов'язані із впровадженням нового фінансового інституту – державного казначейства.

Казначейська система виконання Державного бюджету в Україні знаходиться на стадії становлення і передбачає низку якісних змін у бюджетному процесі України. Проблеми впровадження державного казначейства також є предметом обговорення в цьому курсі.

Підготовлено кандидатом технічних наук, доцентом кафедри фінансів і статистики *О. А. Чупайленко*

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і статистики (протокол № 10 від 28.01.09)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Чупайленко О. А. Навчальна програма дисципліни “Організація виконання бюджету” (для бакалаврів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. – 12 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Організація виконання бюджету”, вказівки до виконання контрольної роботи (реферату), теми контрольних робіт (рефератів), питання для самоконтролю, список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2011
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2011

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Загальна характеристика Державного бюджету
1	Загальна характеристика державного бюджету
2	Бюджетний дефіцит та державний борг
3	Бюджетний процес
	Змістовий модуль II. Роль і значення банківської системи в організації виконання Державного бюджету
4	Касове виконання державного бюджету: банківська модель
5	Касове виконання державного бюджету: казначейська модель
6	Роль і значення банківської системи в організації виконання державного бюджету
7	Порівняльна характеристика бюджетів розвинених країн
8	Зарубіжний досвід виконання бюджетів
	Захист державних фінансів від злочинних посягань
Разом годин: 144	

ЗМІСТ
дисципліни
“ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ”

Змістовий модуль I. Загальна характеристика державного бюджету

Тема 1. Загальна характеристика державного бюджету

Поняття державного бюджету, його зв'язок із соціально-економічними процесами, які відбуваються в країні. Принципи побудови бюджетної системи. Бюджетний устрій. Бюджетна класифікація. Бюджетно-податкова політика. Поняття, функції податків, принципи оподаткування. Інші види доходів та джерела їх отримання. Характеристика напрямів витрат держави.

Література [1; 2; 7]

Тема 2. Бюджетний дефіцит та державний борг

Поняття і види бюджетного дефіциту. Причини утворення бюджетного дефіциту та джерела його фінансування. Поняття і види державного боргу. Характеристика основних концепцій збалансування державного бюджету. Основні фактори росту дефіциту бюджету. Інфляційні та неінфляційні способи фінансування бюджетного дефіциту. Економічні наслідки державного боргу. Гарантії в системі державного боргу.

Література [1; 8; 12]

Тема 3. Бюджетний процес

Поняття бюджетного процесу в Україні. Організація складання (підготовки) проекту державного бюджету. Розгляд і затвердження проекту державного бюджету. Виконання державного бюджету. Характеристика процесу контролю за виконанням бюджету. Звіт про виконання бюджету: підготовка, розгляд, затвердження. Повноваження органів законодавчої і виконавчої влади в бюджетному процесі.

Література [1; 2; 12]

Змістовий модуль II. Роль і значення банківської системи в організації виконання державного бюджету

Тема 4. Касове виконання державного бюджету: банківська модель

Організація касового виконання бюджету. Види касового виконання бюджету, їх характеристика. Касове виконання державного бюджету за доходами через банківську систему. Касове виконання Державного бюджету за видатками через банківську систему. Здійснення контролю за касовим виконанням бюджету за доходами. Здійснення контролю за касовим виконанням бюджету за видатками.

Література [6; 7; 8; 12]

Тема 5. Касове виконання державного бюджету: казначейська модель

Казначейство в Україні: реальність і перспективи. Завдання та функції Державного казначейства України. Порівняльний аналіз функцій Державного казначейства з функціями Міністерства фі-

нансів України. Основні принципи функціонування казначейської системи виконання державного бюджету. Поняття єдиного казначейського рахунка; порядок відкриття реєстраційних рахунків підприємств, установ, організацій; бюджетне фінансування через органи державного казначейства. Контроль за використанням бюджетних коштів. Спільний проект України і МБРР в галузі розвитку казначейської системи.

Література [1; 2; 7; 12]

Тема 6. Роль і значення банківської системи в організації виконання державного бюджету

Характеристика банківської системи України. Національний банк України. Комерційні банки України. Кредитно-грошова політика: мета та інструменти здійснення. Взаємозв'язок грошової, бюджетно-податкової та валютної політики. Банківські резерви та резервні вимоги. Поняття банківських ризиків. Банки як фінансові посередники; місце уповноважених комерційних банків при казначейській системі виконання державного бюджету за доходами та видатками. Центральні банки і грошова система в США (Федеральна Резервна система).

Література [6–11]

Тема 7. Порівняльна характеристика бюджетів розвинутих країн. Зарубіжний досвід виконання бюджетів

Соціально-економічна сутність бюджетів розвинутих країн. Федеральний бюджетний процес у США; класифікація федеральних доходів та витрат; характеристика федеральної бюджетної системи. Механізм прийняття бюджетних рішень. Основні принципи бюджетної системи Німеччини. Парламентський бюджетний контроль у Німеччині. Характеристика бюджетної політики Російської Федерації.

Література [8–11]

Тема 8. Захист державних фінансів від злочинних посягань

Види та характеристика фінансових злочинів, Що пов'язані зі зловживанням державними коштами. Термінологія, яка пов'язана із шахрайством проти фінансових установ. Характеристика методів розслідування місця фінансових злочинів. Документальні докази, які застосовуються при виявленні та розслідуванні фінансових злочинів. Методи запобігання та профілактика фінансових злочинів. Види і методи державного та недержавного фінансового контролю.

Література [1; 2; 7; 12]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ (РЕФЕРАТУ)

У процесі самостійного вивчення програми студенти повинні опрацювати рекомендовану літературу та знайти відповіді на контрольні питання, вміщені в кінці цієї методичної розробки. Крім цього, студенти заочної форми навчання повинні виконати контрольну роботу – написати реферат на одну із тем, перелік яких наводиться далі.

Вимоги до оформлення реферату

Структура реферату: вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури.

Обсяг реферату: 15–18 сторінок друкованого тексту.

У тексті необхідно робити посилання на джерела, які вміщені в списку використаної літератури. Тема реферату обирається за першою літерою прізвища студента (таблиця).

Перша літера прізвища студента	Номер теми реферату	Перша літера прізвища студента	Номер теми реферату
А	1	О	15
Б	2	П	16
В	3	Р	17
Г	4	С	18
Д	5	Т	19
Е	6	У	20
Є	7	Ф	21
Ж	8	Х	22
З	9	Ц	23
І	10	Ч	24
К	11	Ш	25
Л	12	Щ	26
М	13	Ю	27
Н	14	Я	28

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ

1. Місце та значення державних фінансів у фінансовій системі країни.
2. Казначейська справа та її вплив на основні макропоказники країни.
3. Державний бюджет як основа реалізації ринкових реформ в Україні.
4. Уповноважені банки та їх місце у процесі фінансування бюджетних видатків.
5. Єдиний казначейський рахунок — центральний елемент казначейської системи виконання бюджету.
6. Місце та значення реєстраційних рахунків у процесі виконання державного бюджету.
7. Уповноважені банки: їх функції та критерії відбору.
8. Бюджетний дефіцит як прояв розбалансованості державного бюджету.
9. Державний борг: причини виникнення та наслідки існування.
10. Бюджетний дефіцит: сутність, причини виникнення, джерела покриття.
11. Реформування механізму виконання державного бюджету: перехід від банківської моделі до казначейської.
12. Характеристика статей дохідної частини бюджету.
13. Характеристика статей витратної частини бюджету.
14. Система управління державними платежами.
15. Призначення та функції Федеральної Резервної системи США.
16. Місце та значення інституту казначейства в системі державних фінансів.
17. Види банківських рахунків, їх сутність та призначення при казначейському виконанні бюджетів.
18. Касова реформа: сутність та наслідки здійснення.
19. Виконання державного бюджету як одна із стадій бюджетного процесу.
20. Види та характеристика фінансових злочинів, спрямованих проти державних коштів.
21. Методи попередження та профілактика фінансових злочинів. Види і методи державного та недержавного фінансового контролю.
22. Казначейство в Україні: реальність і перспективи. Завдання та функції Державного казначейства України.

23. Порівняльний аналіз функцій Державного казначейства з функціями Міністерства фінансів України.
24. Основні принципи функціонування казначейської системи виконання державного бюджету.
25. Поняття єдиного казначейського рахунка; порядок відкриття реєстраційних рахунків підприємств, установ, організацій; бюджетне фінансування через органи державного казначейства.
26. Контроль за використанням бюджетних коштів.
27. Характеристика банківської системи України та її роль в організації виконання бюджету.
28. Банки як фінансові посередники; місце уповноважених комерційних банків при казначейській системі виконання державного бюджету за доходами та видатками.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Державний бюджет як економічна категорія.
2. Функції Державного бюджету.
3. Сутність взаємозв'язку державного бюджету з економічними процесами.
4. Принципи, на яких ґрунтується бюджетна система України.
5. Бюджетна класифікація.
6. Розділи бюджетної класифікації.
7. Основні функції, що виконують податки (податкова система).
8. Статті дохідної частини державного бюджету.
9. Статті витратної частини державного бюджету.
10. Зміст поняття “бюджетний дефіцит”.
11. Зміст поняття “державний борг”.
12. Взаємозв'язок бюджетного дефіциту і державного боргу.
13. Види бюджетного дефіциту.
14. Три основні концепції збалансування бюджету.
15. Способи фінансування дефіциту державного бюджету.
16. Інфляційний податок, його наслідки.
17. Наслідки державного боргу.
18. Ефект витиснення, його наслідки.
19. Сутність та характеристика “бюджетного процесу”.
20. Основні етапи бюджетного процесу.
21. Бюджетна резолюція.
22. Основні терміни підготовки проекту державного бюджету.
23. Поняття “виконання державного бюджету”.

24. Державні органи, які беруть участь у виконанні державного бюджету.
25. Хто з посадових осіб може бути розпорядником бюджетних кредитів?
26. Відмінності між головними і нижчестоящими розпорядниками кредитів.
27. Здійснення контролю за виконанням державного бюджету.
28. Системи касового виконання бюджету, що існують у світовій практиці.
29. Принципова відмінність казначейської системи касового виконання бюджету від банківської системи.
30. Касове виконання державного бюджету за доходами через банківську систему?
31. Касове виконання державного бюджету за видатками через банківську систему.
32. Задачі і функції Державного казначейства України.
33. Функції Міністерства фінансів України.
34. Принцип єдності каси.
35. Суть і призначення єдиного казначейського рахунка.
36. Суть і призначення реєстраційних рахунків.
37. Здійснення бюджетного фінансування через систему органів державного казначейства.
38. Здійснення фінансового контролю за використанням бюджетних коштів.
39. Форми державного устрою, їх вплив на побудову бюджетної системи країни.
40. Економічне значення категорії податків.
41. Побудова бюджетної класифікації США.
42. Охарактеризуйте бюджетний процес у США.
43. Охарактеризуйте бюджетний процес у Німеччині.
44. Бюджетне регулювання в розвинених країнах.
45. Три категорії фінансових злочинів, розповсюджених в Європі.
46. Види злочинів, спрямованих проти фінансової системи країни.
47. Види злочинів, спрямованих проти державних фінансових програм країни.
48. Види злочинів, які здійснюються з використанням електронної апаратури.
49. Терміни, пов'язані із шахрайством проти фінансових установ. Розкрийте їх зміст.
50. Методи розслідування місця фінансових злочинів.

51. Документальні докази, що можуть застосовуватись при виявленні та розслідуванні фінансових злочинів.
52. Судова експертиза, її методи.
53. Методи і види фінансового контролю. Розкрийте їх зміст.
54. Охарактеризуйте структуру банківської системи та принципи банківського кредитування.
55. Функції Національного банку України.
56. Утворення комерційних банків, їх функції.
57. Які показники (нормативи) встановлюються комерційним банкам, хто і для чого їх встановлює?
58. Як визначається ліквідність і платоспроможність банку?
59. Визначте взаємозв'язок функціонування банківської системи і виконання державного бюджету.
60. Охарактеризуйте уповноважений банк та визначте його місце у процесі виконання державного бюджету.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України “Бюджетний кодекс України” від 21.06.2007 р.
2. Закон України “Про Державний бюджет України” на відповідний рік.
3. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.1997 р.
4. Закон України “Про Рахункову палату” від 23.12.1997 р.
5. *Опарін В. М.* Бюджетна система. — К.: Вид-во КНЕУ, 2004. — 336 с.
6. *Бюджетна система України: Навч. посіб. / С. І. Юрій* — К.: НІОС, 2005. — 400 с.
7. *Булгакова С. О., Базанова Н. В., Єрмошенко Л. В.* та ін. / Казначейська система виконання бюджету: Підручник. — К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2007. — 250 с.
8. *Бюджетна система України та зарубіжних країн / Ю. В. Пасічник* — К.: Наука, 2007. — 495 с.

Додаткова

9. *Бюджетний менеджмент / В. І. Федосова* — К.: Вид-во КНЕУ, 2007. — 864 с.
10. *Осипчук Л. Л.* Организация исполнения государственного бюджета (экономико-правовой аспект): Курс лекций. — К.: МАУП, 2003. — 160 с.
11. *Бюджетний кодекс.* — К.: АРТЕК, 2006. — 435 с.
12. *Иванова Н. Г.* Казначейская система исполнения бюджетов. — СПб.: Питер, 2003. — 208 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Організація виконання бюджету”	4
Зміст дисципліни “Організація виконання бюджету”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи	7
Теми рефератів	7
Питання для самоконтролю	9
Список літератури	11

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *А. А. Тютюнник*
Комп’ютерне верстання *А. П. Нечипорук*

Зам. № ВКЦ-4566

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротативний трафаретний.

Ум. друк. арк. 0,7. Обл.-вид. арк. 0,45. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*

